

EVOLUȚIA SCHIMBĂRILOR ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ȘI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

Galina MARTEA

Institutul de Științe ale Educației

The modernization of teaching process under its most difficult aspects related to the identification of concept of modernization, to the structural presentation of the concept, to the introduction of a unitary terminology, the issue of development of syllabi is the one which, after being modified, will implicitly lead to the opening of access to international educational structures.

Odată cu independența țării, sistemul de învățământ și cercetare științifică s-a rupt dintr-un sistem bazat pe principii, care aveau la bază propriile priorități, forme de organizare, finanțare și evaluare. În consecință, cerințele politice, economice și sociale s-au schimbat, resursele s-au modificat, care, toate la rândul lor, au generat schimbări și în sistemul de învățământ și cercetare științifică.

În legătură cu finanțarea foarte redusă a tuturor activităților din domeniul învățământului și cercetare științifică a crescut spectaculos exodul de cadre didactice și științifice, care au migrat fie în țară spre alte sectoare, fie în afara țării. Scăderea continuă a nivelului de trai, lipsa de informație, modelul reformelor cu caracter derutant, toate în ansamblu reprezintă și caracterizează evoluția schimbărilor în sistemul de învățământ și cercetare științifică, care se intercalează nemijlocit și sunt profund intercorelate în procesul de activitate.

Dacă am lua în considerație situația economică actuală a Republicii Moldova și starea generală a sistemului de învățământ și cercetare științifică, atunci cea mai bună abordare ar putea fi orientată spre următoarea idee: întreprinde ceea ce poți face cel mai bine și întreprinde ceea ce trebuie să faci pentru propria supraviețuire.

Reformarea sistemului de învățământ și cercetare științifică ar putea avea valoare universală, dacă la baza acestora s-ar pune unele principii și întrebări fundamentale, precum:

- ce trebuie de menținut și dezvoltat?
- ce nevoi trebuie luate ca referință de către Guvern în elaborarea politicilor din domeniul învățământului și cercetării?
- ce relații trebuie stabilite între învățământ, știință și tehnologie, pe de o parte, și dezvoltarea socială, economică și culturală, pe de altă parte?

Dat fiind faptul că sistemul de învățământ și sistemul de cercetare științifică sunt profund intercorelate, concomitent cu reforma sistemului de cercetare științifică urmează a iniția urgent și reforma din învățământ, pentru a consacra în aceste domenii standarde adecvate de excelență sau mai bine-zis a atinge acel nivel al performanțelor, care ar asigura o anumită poziție atât în lumea științifică națională, cât și cea internațională. Luând în considerație faptul că în sistemul de învățământ preuniversitar se încearcă a fi produse modificări din punct de vedere al procesului de instruire și cel al evaluării cunoașterii, la rândul său și sistemul de învățământ universitar, indiferent de faptul că a aderat la procesul de la Bologna, și cel al cercetării, trebuie să evolueze convergent și cât mai integrat, asigurând astfel condiții pentru cristalizarea și afirmarea standardelor de excelență față de noile realizări ale științei, învățământului, tehnologiei.

Conștientizăm cu toții că revitalizarea instituțiilor de învățământ (universitar și preuniversitar) în condițiile social-economice curente din țară nu este deloc ușoară. Această caracteristică este vizibilă atunci când recapitulăm activitatea și rezultatele actuale ale instituțiilor de învățământ și ale cercetării. Instituțiile de învățământ încearcă să realizeze reforma instituțională prin modernizarea sistemului de instruire și alinierea acestuia la standardele europene și mondiale, însă noul nu poate fi implantat cu instrumentarul vechi, perimat și nefuncțional în condițiile economiei de piață.

E de remarcat că una dintre preocupările constante ale instituțiilor de învățământ este canalizată în dobândirea autonomiei instituționale, care ulterior va crea circumstanțe noi de funcționare a instituțiilor de învățământ. Promovarea autonomiei instituționale în cadrul instituțiilor de învățământ va revendica transformări de esență, acestea urmând a se desfășura etapizat, într-o perioadă întinsă de timp, care, în ultimă instanță, va

deschide și va da posibilități libere în adoptarea deciziilor curente și de perspectivă, totodată, instituția asumându-și responsabilități pentru acțiunile întreprinse.

Aprofundarea reformelor sociale și economice din republică, sincronizate cu tendințe europene, impune promovarea în sistemul învățământului a unei reforme sistemice, cu caracter global, cu schimbarea paradigmei și logicii organizării acestuia. Este vorba despre poziția-cheie din sistemul învățământului: rolul statului în învățământ, relațiile sistemului de învățământ cu piața muncii, organizarea sistemului de finanțare printr-un management financiar modern, controlul eficienței sistemului de învățământ în ansamblu.

Pentru realizarea programului de acțiune atât pe termen scurt, cât și pe termen lung privind reforma sistemului învățământului și sistemului de cercetare științifică, una dintre prioritățile de bază este îmbunătățirea managementului educațional, managementului științific, managementului resurselor financiare, managementului resurselor umane etc., care nu poate fi realizat fără a avea o imagine reală și operativă a situației la fiecare nivel de instruire, fără a asigura circulația operativă a informației în scopul luării deciziilor.

Tendința de aderare la organisme internaționale și de integrare în Comunitatea Europeană cere schimbări radicale în modul de abordare a statutului cadrelor de înaltă calificare. Modernizarea procesului de învățământ, de cercetare sub aspectele sale mai dificile, legate de identificarea unei concepții de modernizare, de prezentare structurală a concepției, de introducere a unei terminologii unitare, de definire a unor concepte noi legate de tehnologia didactică, de problematica construirii planurilor, programelor de învățământ este latura care, fiind modificată, implicit va conduce la deschiderea căii de acces în structurile de învățământ internaționale.

În acest context, sistemul de învățământ din R.Moldova are nevoie de implementarea noilor metode, modele de administrare, organizare, finanțare specifice economiei de piață, cu caracter inovator.

Pentru îmbunătățirea radicală a imaginii instituțiilor de învățământ universitare și preuniversitare la capitoarele managementul educațional, managementul resurselor financiare, managementul resurselor umane etc., este necesar a pune imediat în practică Legea descentralizării administrative, bazată pe experiența și modelul altor state cu economie de piață dezvoltată, astfel, încadrând sistemul de învățământ din țară într-o nouă etapă de schimbări, reorganizări și realizări.

Având în vedere că principalul scop al unei instituții de învățământ a fost și este pregătirea cadrelor de înaltă calificare pentru diverse ramuri ale economiei naționale, la acest capitol un rol deosebit revine tehnologiilor informaționale, care este un instrument puternic de accelerare a progresului în toate domeniile sferei sociale.

Un rol esențial în procesul creării și utilizării tehnologiilor informaționale aparține sistemului de învățământ și, în primul rând, învățământului superior, care este sursa principală de pregătire a cadrelor de înaltă calificare pentru economia națională. Specificul sistemului de învățământ constă în faptul că el este, pe de o parte, consumator, iar pe de altă parte, un furnizor activ de tehnologii informaționale. Astfel, tehnologiile create în sistemul de învățământ se utilizează și în afara lui, ceea ce permite să vorbim despre realizarea în practică a tranziției de la informatizarea învățământului la informatizarea societății.

De fapt, se susține acea reformă instituțională, care adaptează sistemul (atât sistemul de învățământ, cât și cel de cercetare științifică) la noul context național al economiei de piață și al democrației pluraliste și asigură condițiile de evoluție bazate pe menținerea potențialului didactic și științific de înaltă calitate.

Prezentat la 12.10.2009